

تبیین ابعاد الگوی فرماندهان جبهه مقاومت در مکتب شهید سید حسن نصرالله

از منظر امام خامنه‌ای (مدظله العالی)

امید گندمی^۱

چکیده

این پژوهش باهدف شناسایی و تبیین ابعاد الگوی فرماندهان جبهه مقاومت در مکتب فکری و عملی شهید سید حسن نصرالله، بر اساس دیدگاه‌های حضرت آیت الله خامنه‌ای (مدظله العالی) انجام شده است. این مطالعه درصدد است چارچوبی نظری و کاربردی برای رهبری در جهان اسلام ارائه دهد که برای مدیران، سیاست‌گذاران و فرماندهان نظامی الهام‌بخش و قابل اقتباس باشد. اهمیت این پژوهش در پرکردن شکاف موجود در تبیین مدل‌های رهبری مقاومت نهفته است. این الگو با تلفیق ابعاد معنوی، فکری و عملی، به عنوان چارچوبی جامع برای تقویت توان رهبری در بسترهای پیچیده سیاسی و نظامی عمل می‌کند. هدف اصلی، استخراج اصول کلیدی این مکتب و ارائه آن به صورت مدلی ساختارمند برای کاربرد در حوزه‌های مدیریتی و راهبردی است. پژوهش حاضر از رویکرد کیفی و روش تحلیل مضمون بهره برده است. دامنه مطالعه شامل مجموعه بیانات، پیام‌ها و اسناد مکتوب حضرت آیت الله خامنه‌ای درباره شهید سید حسن نصرالله، پیش و پس از شهادت ایشان، است. داده‌ها از طریق فیش برداری نظام‌مند و تحلیل اسنادی گردآوری شدند. فرایند تحلیل شامل کدگذاری اولیه، استخراج مضامین و سازمان‌دهی آن‌ها در قالب‌های مفهومی بود. برای اطمینان از روایی یافته‌ها، داده‌ها با روش بازخوانی مکرر و تطبیق با منابع اصلی اعتبارسنجی شدند. این روش‌شناسی امکان شناسایی الگوهای معنایی عمیق را فراهم کرد و به تبیین دقیق ابعاد الگوی رهبری کمک نمود.

- تحلیل مضامین منجر به شناسایی ۷۱ مضمون پایه شد که در ۹ مضمون سازمان دهنده و ۳ مضمون فراگیر دسته‌بندی شدند. این مضامین در سه بعد اصلی ساختار یافتند:
- **بعد قلبی (معنوی):** این بعد بر ایمان عمیق، اخلاص و شخصیت برجسته و اثرگذار شهید نصرالله تأکید دارد. ویژگی‌های معنوی ایشان، از جمله تعهد دینی و صداقت اخلاقی، انسجام و پایداری جبهه مقاومت را تقویت کرد. این بعد نشان دهنده نقش محوری ارزش‌های معنوی در ایجاد اقتدار اخلاقی و الهام بخشی حتی پس از شهادت است.
 - **بعد فکری:** این بعد بر تفکر انقلابی و بصیرت راهبردی تمرکز دارد. نصرالله با درک عمیق از پویایی‌های ژئوپلیتیکی و وضوح ایدئولوژیک، چارچوبی فکری برای هدایت جبهه مقاومت ارائه کرد. این ویژگی‌ها امکان مواجهه مؤثر با چالش‌های منطقه‌ای را فراهم نمود و به تدوین راهبردهای بلندمدت کمک کرد.
 - **بعد عملی:** این بعد به مجاهدت بی‌وقفه، تعهد به مقاومت و توانایی منحصر به فرد در گسترش جبهه مقاومت در سطح منطقه و جهان اسلام اشاره دارد. رهبری عملی نصرالله شامل سازمان‌دهی منابع، طراحی راهبردهای نظامی و سیاسی و تقویت ساختارهای مقاومت بود. این بعد نشان دهنده توانایی تبدیل اصول ایدئولوژیک به اقدامات عملیاتی مؤثر است که موفقیت‌های چشمگیری را برای جبهه مقاومت به ارمغان آورد. مکتب شهید سید حسن نصرالله، از منظر حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، الگویی جامع در سه بعد قلبی، فکری و عملی ارائه می‌دهد. این چارچوب برای مدیران و فرماندهان جهان اسلام قابل اقتباس بوده و می‌تواند به تقویت کارآمدی رهبری در حوزه‌های سیاسی و نظامی کمک کند.
- واژگان کلیدی:** امام خامنه‌ای، تحلیل مضمون، شهید سید حسن نصرالله، مکتب، جبهه مقاومت.

مقدمه

جنبش مقاومت اسلامی در دهه‌های اخیر به یکی از مهم‌ترین پدیده‌های سیاسی و اجتماعی در جهان اسلام تبدیل شده است. این جنبش که پاسخی به ظلم، استکبار و استعمار بوده، توانسته است با بهره‌گیری از اصول دینی، گفتمان عدالت محور و مقاومت

فعال، ملت‌های اسلامی را در برابر دشمنانشان متحد سازد. در این میان، شخصیت‌های برجسته‌ای همچون سید حسن نصرالله، دبیرکل حزب‌الله لبنان، با کارآمدی و صداقت در عمل، توانسته‌اند الگویی بی‌بدیل از رهبری انقلابی ارائه دهند. سید حسن نصرالله نه تنها به عنوان یک رهبر سیاسی بلکه به عنوان یک متفکر و نظریه‌پرداز مقاومت، تأثیر عمیقی بر گفتمان مقاومت در جهان اسلام داشته است.

ازسوی دیگر، اندیشه‌های امام خامنه‌ای، رهبر معظم انقلاب اسلامی، به عنوان یک نظریه‌پرداز برجسته و رهبر معنوی جریان مقاومت، نقشی بنیادین در شکل‌دهی به اصول و مبانی این گفتمان داشته است. امام خامنه‌ای در بیانات متعدد خود، از سید حسن نصرالله به عنوان نماد استقامت، شجاعت و تدبیر یاد کرده و بر جایگاه بی‌بدیل وی در جبهه مقاومت تأکید نموده است (بیانات امام خامنه‌ای در دیدار با خانواده شهیدای مدافع حرم، ۱۳۹۵)؛ بنابراین بررسی اندیشه‌ها و بیانات ایشان درباره سید حسن نصرالله می‌تواند ابعاد تازه‌ای از مکتب مقاومت را روشن سازد.

مکتب سید حسن نصرالله به عنوان یک الگوی جامع از مقاومت اسلامی، متأثر از مبانی فکری و راهبردی انقلاب اسلامی ایران و به‌ویژه دیدگاه‌های امام خامنه‌ای است. این مکتب، با تأکید بر اصولی نظیر ایمان به خدا، اتکای به مردم، جهاد فی سبیل‌الله و مقاومت در برابر ظلم، توانسته است در برابر رژیم صهیونیستی و سایر دشمنان مقاومت، دستاوردهای بی‌سابقه‌ای داشته باشد.

بااین حال، سؤال اصلی اینجاست که مکتب سید حسن نصرالله از منظر امام خامنه‌ای چه ابعاد و ویژگی‌هایی دارد و چگونه می‌توان این مکتب را به عنوان الگویی برای مدیریت، رهبری و مقاومت در جهان اسلام تحلیل کرد؟ باوجود اهمیت این موضوع، پژوهش‌های موجود اغلب به ابعاد عملی مقاومت حزب‌الله پرداخته و کمتر به تحلیل نظام‌مند اصول فکری و رهبری سید حسن نصرالله از منظر رهبر انقلاب توجه کرده‌اند.

تحقیق در این زمینه می‌تواند نه تنها به روشن شدن مبانی مکتب مقاومت کمک کند، بلکه به درک عمیق‌تر ارتباط میان اندیشه‌های امام خامنه‌ای و تجربه عملی حزب‌الله لبنان نیز منجر شود. همچنین، بررسی این ارتباط می‌تواند الگویی برای تقویت جبهه مقاومت

در سایر کشورهای اسلامی ارائه دهد و نقش الهام بخش مکتب سید حسن نصرالله را در جهان اسلام برجسته کند.

این پژوهش تلاش می‌کند با بررسی بیانات و پیام‌های امام خامنه‌ای درباره سید حسن نصرالله، ابعاد مختلف مکتب وی را تبیین کرده و نقش این مکتب را در پیشبرد اهداف مقاومت اسلامی تحلیل نماید.

پیشینه پژوهش

۱. گندمی (۱۴۰۴) در پژوهشی با عنوان «مؤلفه‌های تربیتی مکتب شهید حاج قاسم سلیمانی در منظومه بیانات امام خامنه‌ای (تحلیل مضمون)» به بررسی مؤلفه‌های تربیتی مکتب شهید حاج قاسم سلیمانی پرداخته و به ۱۰۴ مضمون پایه و ۱۶ مضمون سازمان یافته که عبارتند از: اخلاص، شجاعت، صدق، زهد، معنویت، تشرع، تخصص، بلندهمتی، تربیت مکتبی، دگرسازی، خستگی ناپذیر، درایت، تدبیر، پایبندی به آرمان‌ها، دشمن شناسی و استکبارستیزی و ۳ مضمون فراگیر که عبارتند از مؤلفه‌های تربیتی اخلاقی، مؤلفه‌های تربیتی مهارتی و مؤلفه‌های تربیتی مکتبی استخراج شد.

۲. گندمی و سواری (۱۴۰۳) در پژوهشی با عنوان «مؤلفه‌های مدیر تراز آینده انقلاب اسلامی بر اساس سیره مدیریتی شهید رئیسی در منظومه بیانات مقام معظم رهبری» به بررسی مؤلفه‌های مدیر تراز انقلاب در سیره مدیریتی شهید رئیسی، بر اساس بیانات مقام معظم رهبری پرداخته است. از تحلیل مضمون ۸۴ مضمون پایه‌ای، ۱۵ مضمون سازمان دهنده و ۳ مضمون فراگیر شامل ابعاد شخصیتی (ایمان، اخلاص، علم)، عملکردها (خدمت به ملت، جهادی، فسادستیز) و بازتاب‌ها (زنده کردن امید) استخراج شده است.

۳. صدیقه سادات هاشمی (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان «الگوی رهبری شهید قاسم سلیمانی؛ از فرماندهی مقاومت تا شکل‌گیری مکتب سلیمانی» الگوی رهبری شهید قاسم سلیمانی را بررسی کرده و نشان داده است که او پیروان را به خودباوری، وفاداری به ارزش‌های انسانی و آرمان جهانی عاری از ظلم هدایت کرده است و رهبری او

پایه‌گذار مکتبی بوده که تداوم راه مقاومت را در سطوح فردی، ساختاری و فرهنگی تضمین می‌کند.

۴. مسعود قاسمی قلعه بهمن (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان «مقایسه تطبیقی مکتب امام خمینی (ره) و مکتب شهید سلیمانی در دستگاه معرفتی حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای (مدظله العالی)» معتقد شدند که از دیدگاه رهبر معظم انقلاب اسلامی، خط شهدا با خط امام خمینی (ره) پیوندی عمیق و یکسان دارد؛ ایشان این ارتباط را درباره سید شهدای مقاومت، حاج قاسم سلیمانی، نیز تأکید کرده‌اند. شهید سلیمانی به عنوان پیرو مکتب امام خمینی (ره)، اسلام ناب را که در رفتار و گفتار امام متجلی بود، دنبال کرده و به آن عینیت بخشیده است.

۵. قربان محمدپور (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان «نقش انقلاب اسلامی ایران در افول قدرت آمریکا در اندیشه و مکتب دفاعی امام خامنه‌ای (حفظه الله)» بیان دارند که اندیشه دفاعی جمهوری اسلامی ایران، بر مبنای تفکرات الهی و اسلامی امام خمینی (ره) و امام خامنه‌ای (مدظله العالی) شکل گرفته و بر اصول صدور انقلاب، استکبارستیزی و مقاومت استوار است. این اصول، نقش کلیدی در سیاست خارجی ایران داشته و موجب افول قدرت آمریکا و تقویت نفوذ منطقه‌ای و بین‌المللی انقلاب اسلامی شده‌اند. توجه به این مفاهیم، عامل ایجاد قدرت نرم ایران در عرصه جهانی است و بی‌توجهی به آن‌ها، انقلاب را با چالش‌های جدی مواجه می‌سازد.

۶. سیاه‌پوش (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان «ویژگی‌های انسان تراز در مکتب شهید سلیمانی و نقش آن در انتظار» بر این نظر است که در چهارچوب جهان‌بینی اسلامی می‌توان شخصیت تراز را برای جامعه مهدوی شناخت که بر اساس تفسیر امامین انقلاب، انسان تراز در مکتب شهید سلیمانی برخوردار از: آرمان‌گرایی، معنویت و اخلاص، مجاهدت درونی، تدبیر و درایت، شجاعت، جمع‌تدبیر و شجاعت، ساده‌زیستی و بی‌پیرایگی، تلاش بی‌وقفه، دوری از جناح‌گرایی و تکیه بر انقلابی‌گری و صبر و استقامت است.

۷. باقری دولت‌آبادی (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان «انقلاب اسلامی و مکتب سازی: نمونه موردی مکتب شهید حاج قاسم سلیمانی» تبیین نموده که خصوصیات مکتب

شهید سلیمانی بدین صورت معرفی می‌شود: شهادت طلبی، شجاعت و شهامت، اخلاص و دین‌داری، آینده‌نگری، تکلیف‌گرایی، اخلاق‌مداری، خدمت‌رسانی به محرومان، دشمن‌شناسی و تمرکز بر هدف.

۸. علی‌خانی و حمیدرضا محمدی (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان «بازشناسی مؤلفه‌های مکتب شهید سلیمانی مبتنی بر بیانات امام خامنه‌ای (مدظله العالی)» به بررسی مؤلفه‌های مکتب شهید قاسم سلیمانی از دیدگاه رهبر معظم انقلاب پرداخته و با روش تحلیل مضمون، ۱۶۴ مضمون اصلی را از بیانات ایشان استخراج کرده است. این مضامین در شش محور اصلی شامل ویژگی‌های شهید، اقدامات، برکات شهادت، وظایف مردم، ایام‌الله و نیروی قدس سازمان‌دهی شده‌اند که همگی در مفهوم جامع مکتب حاج قاسم جای می‌گیرند.

چهارچوب مفهومی

۱. مکتب

به معنای مجموعه‌ای هماهنگ از باورها و نگرش‌ها درباره جهان و جایگاه انسان در آن است. این نظام اندیشگانی، به تحلیل روابط انسان با هستی می‌پردازد، معیارهای اخلاقی را تعیین می‌کند و به نیازهای فکری انسان برای فهم جهان پاسخ می‌دهد. درنهایت، چنین نظامی به ارائه ارزش‌ها و دستورالعمل‌هایی برای زیستن می‌پردازد.

مطابق دیدگاه استاد شهید مطهری، مکتب، طرحی جامع و فراگیر است که هدفی جز رشد انسان و سعادت عمومی ندارد. او معتقد است که چنین ساختاری، اصول بنیادین، روش‌ها، بایدها و نبایدها، معیارهای ارزشی، اهداف و ابزارها و حتی مسئولیت‌ها و تکالیف انسان را مشخص می‌کند. از نگاه او، اساس هر مکتب، برداشت خاصی از جهان و هستی است که به آن «جهان‌بینی» گفته می‌شود. اهداف، قوانین و مسئولیت‌هایی که یک مکتب تعیین می‌کند، به طور مستقیم از این جهان‌بینی ناشی می‌شوند و آن را عملی می‌سازند (مطهری، ۱۳۹۲: ۵).

این دیدگاه با نظرات امام خامنه‌ای (مدظله العالی) درباره مفهوم مکتب تطابق زیادی دارد. ایشان در توصیف مکتب امام خمینی (ره) بیان می‌کنند: «ارتباط مردم با امام، نشان‌دهنده پذیرش مکتب ایشان به عنوان راهی روشن برای حرکت جمعی ملت ایران

است. این مکتب، هم راهنمای نظری است و هم الگوی عملی که ملت را به سوی عزت، پیشرفت و عدالت سوق می‌دهد. مکتب امام مجموعه‌ای جامع با ابعاد متنوع است که باید به صورت هماهنگ مورد توجه قرار گیرد. دو عنصر اصلی این مکتب، عقلانیت و معنویت هستند.» (امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، ۱۳۹۰/۳/۱۴)

در جهانی که انسان معاصر در مسیر تحول به سوی آینده‌ای آرمانی قرار دارد، وجود یک مکتب فکری منسجم، شرط اساسی برای پیشرفت است. چنین نظامی باید ملاک‌های مشترک برای خیر و شر، اصولی برای رفتار و فلسفه‌ای روشن برای زندگی ارائه دهد. در این فرایند، آرمان‌ها و باورهای منظم اجتماعی، نقشی کلیدی در ایجاد انسجام و پایداری دارند.

اسلام، به عنوان مکتبی انسانی و جهانی، مبتنی بر فطرت انسان است و پیامی برای تمام مردم دنیا دارد. ویژگی برجسته این دین، تأکید بی‌بدیل آن بر عدالت اجتماعی است. اسلام، بیشتر از هر مذهب دیگری، بر برپایی عدالت در میان جوامع انسانی تأکید دارد و در آیات متعددی مانند (حدید: ۲۵ و اعراف: ۷۹) به این اصل اشاره شده است. این نگاه جامع و عدالت‌محور، اسلام را به مکتبی متمایز و مناسب برای هدایت انسان در مسیر تحقق آرمان‌های اجتماعی تبدیل می‌کند؛ بنابراین انسان‌های شاخص جهان اسلام نیز انسان‌هایی متمایز خواهند بود.

۲. جایگاه محور مقاومت در اندیشه امام خامنه‌ای (مدظله العالی)

در زمینه جایگاه جبهه مقاومت از منظر امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، ایشان مقاومت را نه فقط به عنوان یک راهبرد نظامی یا سیاسی، بلکه به مثابه یک وظیفه انسانی، اسلامی و تمدنی تعریف می‌کنند. مقام معظم رهبری تأکید دارند که مقاومت در برابر ظلم و استکبار، یک دستور قرآنی و فریضه الهی است. ایشان با اشاره به تحولات منطقه و نقش برجسته مقاومت اسلامی در ایستادگی در برابر برنامه‌های استکباری، مقاومت را تضمین‌کننده عزت، استقلال و امنیت ملت‌ها می‌دانند (امام خامنه‌ای، ۱۳۸۹/۱۰/۲۳).

از دیدگاه امام خامنه‌ای، مقاومت یک تکلیف الهی است. در آموزه‌های قرآنی، مبارزه با ظلم و فساد به عنوان یکی از پایه‌های تمدن اسلامی معرفی شده است. ایشان همواره بر این نکته تأکید دارند که «وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ» (آل عمران،

آیه (۱۳۹) نشان می‌دهد که ایمان و مقاومت عامل برتری و پیروزی است. مقاومت برای ایشان در بستر ایمان و توکل به خداوند معنا می‌یابد (امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، ۱۳۸۸/۹/۲۳).

از منظر امام خامنه‌ای، جبهه مقاومت سد بزرگی در برابر نقشه‌های استکباری است که هدفش تجزیه منطقه، تسلط بر منابع آن و تضعیف ملت‌های اسلامی است. نمونه بارز آن ایستادگی حزب‌الله لبنان در برابر رژیم صهیونیستی، پایداری ملت فلسطین و نقش ملت یمن در برابر تجاوزات است. مقاومت اسلامی توانسته است پروژه‌های کلان استکبار همچون «خاورمیانه بزرگ» و تضعیف محور مقاومت را خنثی کند (امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، ۱۳۹۵/۶/۳۱).

ایشان بارها تأکید کرده‌اند که مقاومت نه تنها یک کنش دفاعی بلکه مقدمه‌ای برای تحقق تمدن نوین اسلامی است. جبهه مقاومت با احیای هویت اسلامی و ایجاد همبستگی میان ملت‌های مسلمان، بستر لازم برای دستیابی به اهداف تمدنی را فراهم می‌آورد (امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، ۱۳۹۷/۸/۱۲).

امام خامنه‌ای بر این باورند که استمرار مقاومت و ایستادگی در برابر فشارهای سیاسی، اقتصادی و نظامی دشمن، دستاوردهای بلندمدت دارد. ایشان این پایداری را رمز عبور از بحران‌ها و دستیابی به استقلال واقعی می‌دانند (امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، ۱۳۹۸/۱۰/۲۹).

در پی پیروزی انقلاب اسلامی ایران (۱۳۵۷)، مقاومت به عنوان یک رویکرد اصیل اسلامی در منطقه گسترش یافت. پیروزی حزب‌الله لبنان در جنگ ۳۳ روزه (۲۰۰۶) و انتفاضه‌های فلسطینی نقطه عطفی در موفقیت جبهه مقاومت بودند.

در جریان بیداری اسلامی که از سال ۱۳۸۹ در کشورهای اسلامی آغاز شد، مقاومت نقش مؤثری در جلوگیری از سلطه دشمنان بر کشورهای اسلامی و ایجاد نظم مطلوب استکبار ایفا کرد (امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، ۱۳۹۰/۶/۲۳).

۳. امام خامنه‌ای (مدظله العالی) از منظر شهید سید حسن نصرالله

سید حسن نصرالله، دبیرکل حزب‌الله لبنان، همواره به عنوان یکی از مهم‌ترین شخصیت‌های جبهه مقاومت در برابر رژیم صهیونیستی و استکبار جهانی شناخته

می‌شود. او در سخنرانی‌ها و بیانات و پیام‌های خود به‌طور مکرر به مقام معظم رهبری، امام خامنه‌ای، اشاره کرده و جایگاه ایشان را در تحولات منطقه‌ای و جهانی بسیار مهم می‌داند. نقش رهبری و هدایت نصرالله امام خامنه‌ای را به‌عنوان یک رهبر حکیم و مدبر توصیف می‌کند که توانسته است با رهنمودهای خود، جبهه مقاومت را تقویت کند. او بر این باور است که رهبری مقام معظم رهبری نه تنها در ایران بلکه در سراسر جهان اسلام تأثیرگذار بوده و موجب انسجام نیروهای مقاومت شده است. نصرالله در یکی از سخنرانی‌های خود تأکید کرده است: «امام خامنه‌ای خیمه‌گاه ماست» و این جمله نشان‌دهنده وابستگی عمیق حزب الله به رهبری ایشان است. (شهید سید حسن نصرالله، ۱۳۹۸/۶/۱۸)

شهید سید حسن نصرالله همچنین به تأثیرات فکری و فرهنگی امام خامنه‌ای بر جبهه مقاومت اشاره می‌کند. او معتقد است که آموزه‌های رهبری انقلاب اسلامی، به‌ویژه در زمینه‌های جهاد و مقاومت، الهام‌بخش نیروهای مقاومت در لبنان و دیگر کشورهای اسلامی بوده است. نصرالله بارها از رهنمودهای مقام معظم رهبری در زمینه وحدت اسلامی و مقابله با دشمنان یاد کرده و آن‌ها را راهگشا برای نیروهای مقاومت دانسته است.

همچنین بر حمایت امام خامنه‌ای از ملت‌های مظلوم، به‌ویژه مردم فلسطین، تأکید دارد. او معتقد است که مواضع قاطع رهبر انقلاب در حمایت از حقوق ملت‌های ستمدیده، باعث تقویت روحیه مقاومت در میان مسلمانان شده است. نصرالله با اشاره به بیانات مقام معظم رهبری در مورد فلسطین، این مواضع را نشانه‌ای از تعهد ایشان به اصول اسلامی و انسانی می‌داند. درنهایت، سید حسن نصرالله امام خامنه‌ای را نه تنها یک رهبر سیاسی بلکه یک مکتب فکری و فرهنگی می‌داند که جبهه مقاومت را در برابر چالش‌ها هدایت می‌کند. این وابستگی عمیق به رهبری ایشان باعث شده تا حزب الله لبنان به‌عنوان یکی از پیشگامان جبهه مقاومت در برابر ظلم و ستم شناخته شود و این مسیر همچنان ادامه یابد.

روش تحقیق

این تحقیق از نوع کیفی بوده و ماهیتی اکتشافی دارد. پژوهش‌های اکتشافی معمولاً برای کشف و فهم موضوعات و پدیده‌هایی که کمتر شناخته شده‌اند، طراحی می‌شوند. هدف اصلی این پژوهش، بررسی و تحلیل ابعاد الگوی فرماندهان جبهه مقاومت در

مکتب شهید سید حسن نصرالله با استناد به مجموعه بیانات و پیام‌های امام خامنه‌ای (مدظله العالی) پیرامون ایشان و حزب الله است.

این پژوهش بر مجموعه بیانات و پیام‌های امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در ارتباط با مکتب شهید سید حسن نصرالله تمرکز دارد. این بیانات و پیام‌ها به عنوان منابع اصلی پژوهش انتخاب شده و به طور دقیق مورد تحلیل قرار گرفته‌اند.

داده‌های مورد نیاز از طریق مطالعه اسنادی و فیش برداری گردآوری شده است. روش مطالعه اسنادی شامل بررسی و تحلیل متون و اسناد مرتبط با موضوع تحقیق است. در این فرایند، نکات کلیدی و اطلاعات مرتبط با موضوع به طور دقیق یادداشت برداری و ثبت شده‌اند.

تحلیل داده‌ها با استفاده از روش «تحلیل مضمون» انجام گرفته است. تحلیل مضمون روشی نظام مند است که به شناسایی، بررسی و گزارش الگوهای اصلی موجود در داده‌های کیفی کمک می‌کند. این رویکرد به پژوهشگر امکان می‌دهد تا اطلاعات پراکنده را به داده‌های منسجم و دقیق تبدیل کرده و مضامین کلیدی را استخراج نماید (براون و کلارک، ۲۰۲۱: ۵۴).

برای انجام تحلیل مضمون از نرم افزار مکس کیودا^۱ استفاده شده است. این نرم افزار به عنوان ابزاری توانمند برای کدگذاری، دسته بندی و تحلیل داده‌های کیفی شناخته می‌شود و امکان تحلیل دقیق تر را فراهم می‌کند.

شکل ۱ - کدگذاری در نرم افزار مکس کیودا

مراحل انجام تحلیل مضمون به شرح زیر است:

۱. استخراج مضامین پایه: ابتدا مضامین اصلی و مشخص در بیانات و پیام‌های مرتبط با شهید سید حسن نصرالله استخراج شدند.
 ۲. شناسایی مضامین سازمان‌یافته: سپس مضامین پایه شناسایی شده و براساس محورهای اصلی دسته‌بندی شدند.
 ۳. کشف مضامین فراگیر: در این مرحله، مضامین سازمان‌یافته تحلیل و بررسی شده تا مفاهیم کلی و انتزاعی موجود در بیانات و پیام‌های امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) کشف شوند.
 ۴. ارائه شبکه مضمونی: در نهایت، ارتباط بین مضامین شناسایی شده بررسی شده و شبکه‌ای منسجم از ابعاد مکتب سید حسن نصرالله ارائه گردید.
- برای اطمینان از دقت و صحت یافته‌ها، از روش‌های سنجش اعتبار در پژوهش‌های کیفی استفاده شد. به منظور افزایش پایایی، فرایند کدگذاری داده‌ها توسط چندین کدگذار مستقل انجام و نتایج آن‌ها مقایسه گردید. در ارزیابی پایایی، از فرمول Cohen's Kappa استفاده شد:

$$K = \frac{PAo - PAE}{1 - PAE} = \frac{0.9 - 0.5}{1 - 0.5} = \frac{0.4}{0.5} = 0.8$$

این مقدار نشان‌دهنده توافق بالا میان کدگذاران است.

برای ارزیابی روایی، از شاخص روایی محتوایی (CVI) بهره گرفته شد. در این فرایند، ۴ متخصص، مضامین پژوهش را ارزیابی کردند و هر مضمون براساس یک مقیاس ۴ درجه‌ای (۱: نامناسب تا ۴: کاملاً مناسب) امتیازدهی شد. برای مثال، در مورد یکی از مضامین، ۳ نفر از ۴ متخصص امتیاز «۴» (کاملاً مناسب) داده‌اند که شاخص روایی محتوایی را به شرح زیر نشان می‌دهد:

$$CVI = \frac{\text{تعداد متخصصانی که امتیاز 4 داده اند}}{\text{کل متخصصان}} = \frac{3}{4} = 0.75$$

این مقدار بیانگر آن است که مضامین پژوهش از دیدگاه متخصصان دارای روایی مناسبی بوده‌اند.

جدول ۱- مراحل تنظیم شبکه مضمونی

بررسی اسناد و مدارک	تجزیه تحلیل و کشف متن	کدگذاری توصیفی و یافتن مضامین پایه	کدگذاری تفسیری و مضامین سازمان دهنده	یافتن مضمون فراگیر	ترسیم شبکه مضامین
---------------------	-----------------------	------------------------------------	--------------------------------------	--------------------	-------------------

بحث و تحلیل یافته‌ها

مرحله اول

در مرحله اول از روش کیفی تحلیل مضمون نیاز است از متن موردنظر، مضامین پایه استخراج شود. در این نوشتار متن بیانات و پیام‌های امام خامنه‌ای (مدظله العالی) پیرامون شهید سید حسن نصرالله از سال ۱۳۷۰ هجری شمسی تا دیدار با مجلس خبرگان رهبری در تاریخ ۱۴۰۳/۸/۱۷ انتخاب شده و در قالب کدهای پایه، ساماندهی شده است. هرکدام از این کدها بدین صورت است که متضمن و یادآور متن اصلی می‌باشند که این مضامین را مضامین پایه گویند.

جدول ۲ - بیانات و پیام‌های بررسی شده امام خامنه‌ای (مدظله العالی)

ردیف	بیانات	تاریخ
۱	بیانات در دیدار اعضای کادر مرکزی حزب الله لبنان	۱۳۷۰/۱۲/۱۳
۲	پیام به سید حسن نصرالله در پی حوادث خونین در لبنان به دست جنایت‌کاران صهیونیست	۱۳۷۵/۷/۳۱
۳	پیام تسلیت به حجت الاسلام سید حسن نصرالله در پی شهادت فرزند وی	۱۳۷۶/۶/۲۳
۴	دیدار سید حسن نصرالله دبیرکل حزب الله لبنان با رهبر انقلاب	۱۳۷۷/۹/۳
۵	بیانات در دیدار جوانان و فرهنگیان در مصلاي رشت	۱۳۸۰/۲/۱۲
۶	پیام تبریک به حزب الله لبنان	۱۳۸۲/۱۱/۹
۷	پیام در پی جنایات رژیم صهیونیستی در فاجعه قانای لبنان	۱۳۸۵/۵/۱۰
۸	پیام تبریک به حجت الاسلام والمسلمین سید حسن نصرالله به مناسبت پیروزی مقاومت اسلامی در جنگ ۳۳ روزه	۱۳۸۵/۵/۲۶
۹	بیانات در دیدار جمعی از دانشجویان	۱۳۹۵/۴/۱۲
۱۰	پیام تسلیت در پی درگذشت همشیره حجت الاسلام والمسلمین سید حسن نصرالله	۱۳۹۸/۳/۲۱
۱۱	پیام تسلیت در پی درگذشت شیخ احمد الزین	۱۳۹۹/۱۲/۱۲

ردیف	بیانات	تاریخ
۱۲	تشکر رهبر انقلاب از پیام‌های تسلیت آقایان نصرالله و هنبه در پی درگذشت سردار حجازی	۱۴۰۰/۲/۷
۱۳	پیام تسلیت در پی درگذشت حجت الاسلام عبدالامیر قبلان رئیس مجلس اعلای اسلامی شیعیان لبنان	۱۴۰۰/۶/۱۵
۱۴	بیانات در دیدار خانواده و اعضای ستاد بزرگداشت شهید حاج قاسم سلیمانی	۱۴۰۱/۱۰/۱۱
۱۵	دیدار رئیس مجلس لبنان با رهبر انقلاب	۱۴۰۳/۳/۲
۱۶	پیام تسلیت به مجاهد بزرگ سید حسن نصرالله در پی درگذشت مادر گرامی ایشان	۱۴۰۳/۳/۷
۱۷	دیدار شیخ نعیم قاسم، قائم مقام دبیرکل حزب الله لبنان با رهبر انقلاب	۱۴۰۳/۵/۹
۱۸	پیام تسلیت شهادت سید حسن نصرالله	۱۴۰۳/۷/۷
۱۹	خطبه نماز جمعه	۱۴۰۴/۷/۱۳
۲۰	بیانات در دیدار مجریان برگزاری همایش شهدای استان فارس	۱۴۰۳/۸/۸
۲۱	بیانات در دیدار دانش آموزان و دانشجویان	۱۴۰۳/۸/۱۲
۲۲	بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری	۱۴۰۴/۸/۱۷

مرحله دوم

در این گام، مضامین پایه که بار معنایی مشابهی دارند و یک مفهوم را به ذهن انتقال می‌دهند را تحت یک مفهوم کلی‌تر قرار می‌دهیم.

توضیح آنکه یک عنوان کلی‌تر که می‌توانند گویای چند یا چندین مضمون پایه باشند را به عنوان مضامین سازمان دهنده می‌آوریم؛ یعنی ۷۱ مضمون پایه را در قالب ۹ مضمون سازمان یافته نشان می‌دهد.

۱. مرحله سوم

در این قدم از تحلیل مضمون، مضامین سازمان یافته را دوباره ساماندهی می‌کنیم و در قالب چند مضمون فراگیر و اصلی‌تر و مرکزی‌تر بیان می‌کنیم؛ به عبارت دیگر با بررسی و تحلیل مضامین مرتبط با ابعاد الگوی فرماندهان جبهه مقاومت در مکتب شهید سید حسن نصرالله از منظر امام خامنه‌ای (مدظله العالی) سه مضمون فراگیر به دست می‌آید:

(۱) بعد قلبی

(۲) بعد فکری

(۳) بعد عملی

جدول ۳- حرکت از متن نادرستیابی به مضامین فراگیر

منبع	نقل قول	مضامین پایه	مضامین سازمان یافته	مضامین فراگیر
پیام تسلیت شهادت ۱۴۰۳/۷/۸	سید مقاومت، یک شخص نبود، یک راه و یک مکتب بود.	مکتب بودن	تفکر انقلابی	
خطبه دوم نماز جمعه ۱۴۰۳/۷/۱۳	لقد غادرنا السيد حسن نصرالله جسده، لكنَّ شخصيته الحقيقية؛ روحه، ونهجه، وصوته الضادح، ستبقى حاضرة فينا أبداً.	عدالت خواه		
۱۳۹۸/۰۴/۳۱ دیدار نایب رئیس دفتر سیاسی حماس و هیئت همراه با رهبر انقلاب	اینکه آقای سید حسن نصرالله می گوید من ان شاء الله در مسجد الاقصی نماز می خوانم، برای ما یک امید کاملاً عملی و قابل تحقق است.	آرمان گرا		
بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری. ۱۴۰۳/۰۸/۱۷	حزب الله، به برکت شجاعت سید و درایت سید و صبر و توکل عجیبی که او داشت، رشد کرد؛ رشد فوق العاده‌ای کرد و حقیقتاً تبدیل شد به یک تشکیلاتی که دشمن مجهز مسلح به انواع سلاح‌های مادی و بیانی و تبلیغی و رسانه‌ای و غیره، نتوانسته بر آن فائق بیاید و ان شاء الله نخواهد توانست فائق بیاید.	با درایت		
۱۳۹۸/۰۴/۳۱ دیدار نایب رئیس دفتر سیاسی حماس و هیئت همراه با رهبر انقلاب	اینکه آقای سید حسن نصرالله می گوید من ان شاء الله در مسجد الاقصی نماز می خوانم، برای ما یک امید کاملاً عملی و قابل تحقق است.	واقع گرا	بصیرت	بعد فکری
پیام تسلیت شهادت ۱۴۰۳/۷/۱۶	مجاهد کبیر، پرچم دار مقاومت در منطقه، عالم بافضیلت دینی و رهبر مدبر سیاسی، جناب سید حسن نصرالله رضوان الله علیه، در حوادث دیشب لبنان به فیض شهادت نائل آمد و به ملکوت پرواز کرد.	عالم بافضیلت		
۱۳۸۵/۰۵/۲۶ پیام تبریک به سید حسن نصرالله به مناسبت پیروزی مقاومت اسلامی در جنگ ۳۳ روزه	جهاد مظلومانه شما، دشمن را افشا کرد و چهره حقیقی او را به نمایش گذاشت.	افشاکننده چهره دشمن		
۱۳۸۵/۰۵/۲۶ پیام تبریک به سید حسن نصرالله به مناسبت پیروزی مقاومت اسلامی در جنگ ۳۳ روزه	جهاد مظلومانه شما، دشمن را افشا کرد و چهره حقیقی او را به نمایش گذاشت.	افشاکننده ماهیت دشمن		
۱۳۸۵/۰۵/۲۶ پیام تبریک به حجت الاسلام والمسلمین سید حسن نصرالله به مناسبت پیروزی مقاومت اسلامی در جنگ ۳۳ روزه	الگوی... {جوان فلسطینی} جوان مبارز مؤمن با اخلاص لبنانی است.	مؤمن	مؤمن	بعد قلبی

منبع	نقل قول	مضامین پایه	مضامین سازمان یافته	مضامین فراگیر
پیام در بی جنایات رژیم صهیونیستی در فاجعه قانای لبنان ۱۳۸۵/۰۵/۱۰	سلام بر ملت لبنان، سلام بر حزب الله پیروز و سلام بر رهبر دلاور و مؤمن عربی سید حسن نصرالله.	رهبر مؤمن		
پیام تبریک به حجت الاسلام والمسلمین سید حسن نصرالله به مناسبت پیروزی مقاومت اسلامی در جنگ ۳۳ روزه ۱۳۸۵/۰۵/۲۶	برادر مجاهد و بسیار عزیز جناب آقای سید حسن نصرالله (ادام الله عمره و عزه و عافیته)	عزیز		
پیام تبریک به حجت الاسلام والمسلمین سید حسن نصرالله به مناسبت پیروزی مقاومت اسلامی در جنگ ۳۳ روزه ۱۳۸۵/۰۵/۲۶	سلام علیکم بما صبرتم	صبور		
خطبه دوم نماز جمعه ۱۴۰۳/۷/۱۳	وَكَانَ اللّٰسَانُ الْبَلِيغَ لِلْمُظْلَمِيْنَ وَالْمُدَافِعَ الشَّجَاعَ عَنْهُمْ	شجاع		
بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری. ۱۴۰۲/۰۸/۱۷	حزب الله، به برکت شجاعت سید و درایت سید و صبر و توکل عجیبی که او داشت، رشد کرد؛ رشد فوق العاده ای کرد و حقیقتاً تبدیل شد به یک تشکیلاتی که دشمن مجهز مسلح به انواع سلاح های مادی و بیانی و تبلیغی و رسانه ای و غیره، نتوانسته بر آن فائق بیاید و ان شاء الله نخواهد توانست فائق بیاید.	توکل عجیب		
پیام تبریک به سید حسن نصرالله به مناسبت پیروزی مقاومت اسلامی در جنگ ۳۳ روز ۱۳۸۵/۰۵/۲۶	جهاد دلاورانه و مظلومانه شما که نصرت الهی را به شما ارزانی داشت، بار دیگر ثابت کرد که سلاح های مدرن و مرگ بار در برابر ایمان و صبر و اخلاص، ناکارآمد است	مخلص	مخلص	
بیانات در دیدار اعضای کادر مرکزی حزب الله لبنان ۱۳۷۰/۱۲/۱۳	من طهارت و صفای شما را می دانم	صفای روحی		
پیام تسلیت شهادت ۱۴۰۳/۷/۱۵	فیض شهادت پس از این همه مجاهدت حق مسلم او بود.	شهادت حق مسلم او		

منبع	نقل قول	مضامین پایه	مضامین سازمان یافته	مضامین فراگیر
بیانات در دیدار اعضای کادر مرکزی حزب الله لبنان ۱۳۷۰/۱۲/۱۳	من طهارت و صفای شما را می دانم	طهارت روحی		
بیانات در دیدار دانش آموزان و دانشجویان. ۱۴۰۳/۰۸/۱۲	حقوق بشر دیگر معنایی ندارد. آن کسانی که با این جنایت‌ها مدعی حقوق بشرند انسان‌های بزرگی، چهره‌های نورانی‌ای مثل سید حسن نصرالله را، مثل هنیه را، مثل سلیمانی را، مثل بقیه شهدای بزرگ را تروریست می خوانند	چهره نورانی		
پیام تسلیت شهادت ۱۴۰۳/۷/۱۶	دنیای اسلام، شخصیتی با عظمت را؛ و جبهه مقاومت پرچم‌داری برجسته را و حزب الله لبنان رهبری کم نظیر را از دست داد، ولی برکات تدبیر و جهاد چند ده ساله او هرگز از دست نخواهد رفت.	شخصیت با عظمت دنیای اسلام		
خطبه دوم نماز جمعه ۱۴۰۳/۷/۱۳	...وَالشَّخْصِيَّةُ الْمَحْبُوبَةُ فِي الْعَالَمِ الْإِسْلَامِيِّ... سَمَاحَةُ السَّيِّدِ حَسَنِ نَصْرَالله، رضوان الله تعالی علیه	شخصیت محبوب جهان اسلام		
خطبه دوم نماز جمعه ۱۴۰۳/۷/۱۳	إِثْنَاثُ أَنْ يَكُونَ تَكْرِيمُ أَخِي وَعِزِّي وَمَبْعَثُ افْتِخَارِي و... سَمَاحَةُ السَّيِّدِ حَسَنِ نَصْرَالله، رضوان الله تعالی علیه	شخصیت مایه افتخار ولی امر		
خطبه دوم نماز جمعه ۱۴۰۳/۷/۱۳	...وَدُرَّةُ لُبْنَانَ السَّاطِعَةُ، سَمَاحَةُ السَّيِّدِ حَسَنِ نَصْرَالله، رضوان الله تعالی علیه	ستاره درخشان لبنان		
خطبه دوم نماز جمعه ۱۴۰۳/۷/۱۳	حزب الله هو حَقًّا شَجَرَةٌ طَيِّبَةٌ، حزب الله وقائده الشهيد البطل هو عصارة فضائل لبنان في تاريخه وهويته.	عصاره فضائل لبنان		
خطبه دوم نماز جمعه ۱۴۰۳/۷/۱۳	هو من بينخ عزائنا على سيِّد الشهداء الحسين بن عليّ عليه السلام؛ يبعثُ الحياة، ويُلهمُ الدُّروس، ويوقِّدُ العزائم، ويضخُّ الآمال.	عزاداری سید، تقویت امیدها		
خطبه دوم نماز جمعه ۱۴۰۳/۷/۱۳	هو من بينخ عزائنا على سيِّد الشهداء الحسين بن عليّ عليه السلام؛ يبعثُ الحياة، ويُلهمُ الدُّروس، ويوقِّدُ العزائم، ويضخُّ الآمال.	عزاداری سید، شعله و ساختن اراده‌ها		
خطبه دوم نماز جمعه ۱۴۰۳/۷/۱۳	هو من بينخ عزائنا على سيِّد الشهداء الحسين بن عليّ عليه السلام؛ يبعثُ الحياة، ويُلهمُ الدُّروس، ويوقِّدُ العزائم، ويضخُّ الآمال.	عزاداری سید، حیات بخش		
خطبه دوم نماز جمعه ۱۴۰۳/۷/۱۳	لهو من بينخ عزائنا على سيِّد الشهداء الحسين بن عليّ عليه السلام؛ يبعثُ الحياة، ويُلهمُ الدُّروس، ويوقِّدُ العزائم، ويضخُّ الآمال.	عزاداری درس آموز		

شخصیت با عظمت

مؤثر پس از شهادت

منبع	نقل قول	مضامین پایه	مضامین سازمان یافته	مضامین فراگیر
پیام تبریک به سید حسن نصرالله به مناسبت پیروزی مقاومت اسلامی در جنگ ۳۳ روزه ۱۳۸۵/۰۵/۲۶	آنچه شما با جهاد و مقاومت بی نظیر خود به اُمت اسلامی هدیه کرده اید از حدّ توصیف این جانب بالاتر است.	مجاهد	مجاهد	بعد عملی
پیام تبریک به سید حسن نصرالله به مناسبت پیروزی مقاومت اسلامی در جنگ ۳۳ روزه ۱۳۸۵/۰۵/۲۶	ما توانستید به حول و قوّه الهی ثابت کنید که برتری نظامی، به ابزار و سلاح و هواپیما و ناو و تانک نیست، به قدرت ایمان و جهاد و فداکاری همراه با عقل و تدبیر است.	فداکار		
بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری. ۱۴۰۲/۰۸/۱۷	این روزها مصادف است با اربعین شهادت مجاهد بزرگ زمان ما ـ حقّاً و انصافاً، مجاهد بزرگ و خستگی ناپذیر زمان ما ـ مرحوم آقای سید حسن نصرالله (رضوان الله علیه و رفع الله قدره و اعظم الله اجره)؛ مصادف با چهلم ایشان است.	خستگی ناپذیر		
پیام تبریک به سید حسن نصرالله به مناسبت پیروزی مقاومت اسلامی در جنگ ۳۳ روزه ۱۳۸۵/۰۵/۲۶	ما توانستید به حول و قوّه الهی ثابت کنید که برتری نظامی، به ابزار و سلاح و هواپیما و ناو و تانک نیست، به قدرت ایمان و جهاد و فداکاری همراه با عقل و تدبیر است.	مجاهدت علاقه		
پیام تسلیت شهادت ۱۵/۷/۱۴۰۳	در حالی شهید شد که سرگرم طراحي برای دفاع از مردم بی پناه ضاحیه بیروت و خانه های ویران شده و عزیزان پرپر شده آنان بود.	مدافع مردم		
خطبه دوم نماز جمعه ۱۴۲۱/۷/۱۳	وَكَانَ اللّٰسَانُ الْبَلِيغَ لِلْمَظْلُومِيْنَ وَالْمَدَافِعَ الشَّجَاعَ عَنْهُمْ	مدافع مظلومان		
پیام به سید حسن نصرالله در پی حوادث خونین در لبنان به دست جنایتکاران صهیونیست ۱۳۷۵/۰۱/۳۱	نیروهای فداکار حزب الله در این حادثه بزرگ مانند همیشه در موضع سربازان جان برکف و مدافع از کشور و ملت لبنان، حماسه آفریدند و خدا را از خود خشنود کردند.	مدافع لبنان		
خطبه دوم نماز جمعه ۱۴۲۱/۷/۱۳	کَمَا كَانَ لِلْمَنَاضِلِيْنَ عَلَى طَرِيقِ الْحَقِّ سَنَدًا وَمَشْجَعًا	پشتیبان مبارزان راه حق		
خطبه دوم نماز جمعه ۱۴۲۱/۷/۱۳	کَمَا كَانَ لِلْمَنَاضِلِيْنَ عَلَى طَرِيقِ الْحَقِّ سَنَدًا وَمَشْجَعًا	مشوق مبارزان راه حق		

منبع	نقل قول	مضامین پایه	مضامین سازمان یافته	مضامین فراگیر
پیام تبریک به سید حسن نصرالله به مناسبت پیروزی مقاومت اسلامی در جنگ ۳۳ روزه ۱۳۸۵/۰۵/۲۶	جهاد مظلومانه شما، دشمن را افشا کرد و چهره حقیقی او را به نمایش گذاشت.	مجاهد مظلوم		
پیام در پی جنایات رژیم صهیونیستی در فاجعه قانای لبنان ۱۳۸۵/۰۵/۱۰	سلام بر ملت لبنان، سلام بر حزب الله پیروز و سلام بر رهبر دلاور و مؤمن عربی سید حسن نصرالله.	رهبر دلاور		
پیام تبریک به سید حسن نصرالله به مناسبت پیروزی مقاومت اسلامی در جنگ ۳۳ روزه ۱۳۸۵/۰۵/۲۶	جهاد دلاورانه و مظلومانه شما که نصرت الهی را به شما ارزانی داشت.	مجاهد دلاور		
خطبه دوم نماز جمعه ۱۴۰۲/۷/۱۳	حزب الله والسیّد الشّهید بدفاعهم عن غَزّة، وجهادهم من أجل المسجد الأقصى، وإنزالهم الضربة بالكيان الغاصب والظالم، قد خطوا خطوة في سبيل خدمة مصيريّة للمنطقة بأكملها، والعالم الإسلامي كلّه.	مدافع غزه		
بیانات در دیدار جوانان و فرهنگیان در مصلاّی رشت ۱۳۸۰/۰۲/۱۲	الگوی... (جوان فلسطینی) جوان مبارز مؤمن با اخلاص لبنانی است.	مبارز		
پیام به سید حسن نصرالله در پی حوادث خونین در لبنان به دست جنایتکاران صهیونیست ۱۳۷۵/۰۱/۳۱	امروز شما در خط مقدم دفاع از سرزمین های اسلامی در برابر تجاوزگران قرار گرفته اید.	خط مقدم دفاع از سرزمین های اشغالی		
پیام به سید حسن نصرالله در پی حوادث خونین در لبنان به دست جنایتکاران صهیونیست ۱۳۷۵/۰۱/۳۱	نیروهای فداکار حزب الله در این حادثه بزرگ مانند همیشه در موضع سربازان جان برکف و مدافع از کشور و ملت لبنان، حماسه آفریدند و خدا را از خود خشنود کردند.	سرباز جان برکف		
خطبه دوم نماز جمعه ۱۴۲۷/۷/۱۳	حزب الله والسیّد الشّهید بدفاعهم عن غَزّة، وجهادهم من أجل المسجد الأقصى، وإنزالهم الضربة بالكيان الغاصب والظالم، قد خطوا خطوة في سبيل خدمة مصيريّة للمنطقة بأكملها، والعالم الإسلامي كلّه.	مجاهد راه آزادی مسجدالاقصی		

منبع	نقل قول	مضامین پایه	مضامین سازمان یافته	مضامین فراگیر
خطبه دوم نماز جمعه ۱۴۲۷/۷/۱۳	حزب الله والسیّد الشّهیدُ بدفاعهم عن غَزّة، وجهادهم من أجل المسجد الأقصى، وإنزالهم الضربة بالکيان الغاصب والظالم، قد خُطوا خطوةً فی سبیل خدمة مصیريّة للمنطقة بأكملها، والعالم الإسلامي کله.	واردکننده ضربه به رژیم صهیونیستی		
بیانات در دیدار مجریان برگزاری کنگره شهدای استان فارس ۱۴۰۳/۰۸/۰۸	اگر بزرگانی مثل شهید سید حسن نصرالله پیدا نمی‌شدند که جهاد و عقل و شجاعت و فداکاری و از خودگذشتگی را با هم مخلوط کنند و به میدان بیاورند، حرکت یک جور بود، حالا که پیدا شدند، حرکت یک جور دیگر است؛ این‌ها خیلی مهم است.	توأم نمودن جهاد، عقل، شجاعت، فداکاری و ایثار		
۱۴۰۳/۰۳/۰۷ پیام تسلیت به سید حسن نصرالله در پی درگذشت مادر گرامی ایشان	حضور مبارک مجاهد بزرگ جناب حجت الاسلام والمسلمین حاج سید حسن نصرالله رهبر مقاومت لبنان دامت برکاته	مجاهد بزرگ		
پیام تسلیت شهادت ۱۴۰۳/۷/۱۵	سید عزیز مقاومت پاداش ده‌ها سال جهاد فی سبیل الله و دشواری‌های آن را در خلال یک پیکار مقدس دریافت کرد.	مجاهد فی سبیل الله		
۱۳۸۵/۰۵/۲۶ پیام تبریک به سید حسن نصرالله به مناسبت پیروزی مقاومت اسلامی در جنگ ۳۳ روزه	پیروزی شما پیروزی اسلام بود.	به ارمغان آوردن پیروزی		
۱۳۸۵/۰۵/۲۶ پیام تبریک به سید حسن نصرالله به مناسبت پیروزی مقاومت اسلامی در جنگ ۳۳ روزه	جهاد دلاورانه و مظلومانه شما که نصرت الهی را به شما ارزانی داشت.	ارمغان آوردن نصرت الهی		
پیام تسلیت به سید حسن نصرالله در پی درگذشت مادر گرامی ایشان ۱۴۰۳/۰۳/۰۹	حضور مبارک مجاهد بزرگ جناب حجت الاسلام و المسلمین حاج سید حسن نصرالله رهبر مقاومت لبنان دامت برکاته	مقاوم		
پیام تسلیت به مجاهد بزرگ سید حسن نصرالله در پی درگذشت مادر گرامی ایشان ۱۴۰۳/۰۳/۰۹	حضور مبارک مجاهد بزرگ جناب حجة الاسلام و المسلمین حاج سید حسن نصرالله رهبر مقاومت لبنان دامت برکاته	رهبر مقاومت لبنان		

منبع	نقل قول	مضامین پایه	مضامین سازمان یافته	مضامین فراگیر
پیام تسلیت شهادت ۱۴۰۳/۷/۱۵	دنایای اسلام، شخصیتی با عظمت را؛ و جبهه مقاومت پرچم داری برجسته را و حزب الله لبنان رهبری کم نظیر را از دست داد.	پرچم دار مقاومت منطقه		
خطبه دوم نماز جمعه ۱۴۲۷/۷/۱۳	قد كان الراية الرفيعة للمقاومة في وجه الشياطين الجائرين والناهبين	پرچم بلند مقاومت در برابر شیاطین		
۱۳۸۵/۰۵/۲۶ پیام تبریک به حجت الاسلام والمسلمین سید حسن نصرالله به مناسبت پیروزی مقاومت اسلامی در جنگ ۳۳ روزه	آنچه شما با جهاد و مقاومت بی نظیر خود به ائمت اسلامی هدیه کرده اید از حد توصیف این جانب بالاتر است	مقاومت بی نظیر		
بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری. ۱۴۰۳/۰۸/۱۷	حزب الله، به برکت شجاعت سید و درایت سید و صبر و توکل عجیبی که او داشت، رشد کرد؛ رشد فوق العاده ای کرد و حقیقتاً تبدیل شد به یک تشکیلاتی که دشمن مجهز مسلح به انواع سلاح های مادی و بیانی و تبلیغی و رسانه ای و غیره، نتوانسته بر آن فائق بیاید و ان شاء الله نخواهد توانست فائق بیاید.	رشد دادن فوق العاده حزب الله	رشد دادن جبهه مقاومت	
بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری. ۱۴۰۳/۰۸/۱۷	این بزرگوارانی که اسم بردم، مرحوم آقای نصرالله و دیگر این شهدای عزیز این روزها، این ها حقاً و انصافاً به اسلام عزت دادند، به جبهه مقاومت هم عزت دادند و توانایی و قدرت مضاعف دادند؛ همه این ها؛ این هایی که اسم بردیم، هر کدام به حدی و به شکلی.	قدرت مضاعف دادن به جبهه مقاومت		
بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری. ۱۴۰۳/۰۸/۱۷	این بزرگوارانی که اسم بردم، مرحوم آقای نصرالله و دیگر این شهدای عزیز این روزها، این ها حقاً و انصافاً به اسلام عزت دادند، به جبهه مقاومت هم عزت دادند و توانایی و قدرت مضاعف دادند؛ همه این ها؛ این هایی که اسم بردیم، هر کدام به حدی و به شکلی.	توانایی دادن به جبهه مقاومت		
بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری. ۱۴۰۳/۰۸/۱۷	این بزرگوارانی که اسم بردم، مرحوم آقای نصرالله و دیگر این شهدای عزیز این روزها، این ها حقاً و انصافاً به اسلام عزت دادند، به جبهه مقاومت هم عزت دادند و توانایی و قدرت مضاعف دادند؛ همه این ها؛ این هایی که اسم بردیم، هر کدام به حدی و به شکلی.	عزت دادن به جبهه مقاومت		

منبع	نقل قول	مضامین پایه	مضامین سازمان یافته	مضامین فراگیر
پیام تسلیت شهادت ۱۴۰۳/۷/۸	مجاهد کبیر، پرچم دار مقاومت در منطقه، عالم با فضیلت دینی و رهبر مدبر سیاسی، جناب سید حسن نصرالله رضوان الله علیه، در حوادث دیشب لبنان به فیض شهادت نائل آمد و به ملکوت پرواز کرد.	رهبر مدبر سیاسی	رهبر کم نظیر	
پیام تسلیت شهادت ۱۴۰۳/۷/۱۶	دنیای اسلام، شخصیتی با عظمت را؛ و جبهه مقاومت پرچم داری برجسته را و حزب الله لبنان رهبری کم نظیر را از دست داد، ولی برکات تدبیر و جهاد چند ده ساله او هرگز از دست نخواهد رفت.	رهبر کم نظیر		
خطبه دوم نماز جمعه ۱۴۲۷/۷/۱۳	لَقَدْ كَانَ السَّيِّدُ الْعَزِيزُ طَوَالَ ثَلَاثِينَ عَامًا عَلَى رَأْسِ كِفَاحٍ شَاقٍّ، وَارْتَقَى بِحِزْبِ اللَّهِ خُطُوَةً بِخُطُوَةِ	رأس مبارزه سخت		
پیام تسلیت شهادت ۱۴۰۳/۷/۱۵	دنیای اسلام، شخصیتی با عظمت را؛ و جبهه مقاومت پرچم داری برجسته را و حزب الله لبنان رهبری کم نظیر را از دست داد، ولی برکات تدبیر و جهاد چند ده ساله او هرگز از دست نخواهد رفت.	مدبر		
۱۳۷۰/۱۲/۱۳ بیانات در دیدار اعضای کادر مرکزی حزب الله لبنان	ما شما را هم با همان چشم نگاه می کنیم و همیشه از صمیم قلب دوست می داشتیم و شایسته می دانستیم.	شایسته		
خطبه دوم نماز جمعه ۱۴۲۷/۷/۱۳	وَكَانَ اللِّسَانُ الْبَلِیْغَ لِلْمَظْلُومِیْنَ وَالْمَدَافِعَ الشَّجَاعَ عَنْهُمْ	زبان فصیح ملت های منطقه	مؤثر در منطقه و جهان اسلام	
۱۳۹۵/۰۴/۱۲ بیانات در دیدار جمعی از دانشجویان	می داند سید حسن نصرالله یعنی چه، حزب الله یعنی چه، ارتباطش با ایران چه تأثیری در سرنوشت کشور و سرنوشت انقلاب دارد؛ این بر اثر ندانستن است.	مؤثر در سرنوشت ایران		
خطبه دوم نماز جمعه ۱۴۰۳/۷/۱۳	حزب الله والسَّيِّدُ الشَّهِیدُ بِدِفَاعِهِمْ عَنْ غَرَّةٍ، وَجِهَادِهِمْ مِنْ أَجْلِ الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى، وَإِنْزَالِهِمُ الضَّرْبَةَ بِالْكِیَانِ الْعَاصِبِ وَالظَّالِمِ، قَدْ خَطُّوا خُطُوَةً فِی سَبِيلِ خِدْمَةِ مَصِیْرَةِ لِلْمَنْطِقَةِ بِأَكْمَلِهَا، وَالْعَالَمِ الْإِسْلَامِی كَلَّه.	خدمت سرنوشت ساز		
خطبه دوم نماز جمعه ۱۴۰۳/۷/۱۳	لَقَدْ تَخَطَّى نِطَاقُ شَعْبِيَّتِهِ وَتَأْثِيرُهُ حُدُودَ لُبْنَانَ وَإِيرَانَ وَالْبِلْدَانِ الْعَرَبِيَّةِ، وَسَعَّرَ شَهَادَتُهُ الْآنَ مَدَى هَذَا التَّأْثِيرِ	محبوبیت فرامنطقه ای		
خطبه دوم نماز جمعه ۱۴۰۳/۷/۱۳	لَقَدْ تَخَطَّى نِطَاقُ شَعْبِيَّتِهِ وَتَأْثِيرُهُ حُدُودَ لُبْنَانَ وَإِيرَانَ وَالْبِلْدَانِ الْعَرَبِيَّةِ، وَسَعَّرَ شَهَادَتُهُ الْآنَ مَدَى هَذَا التَّأْثِيرِ	مؤثر فرامنطقه ای		

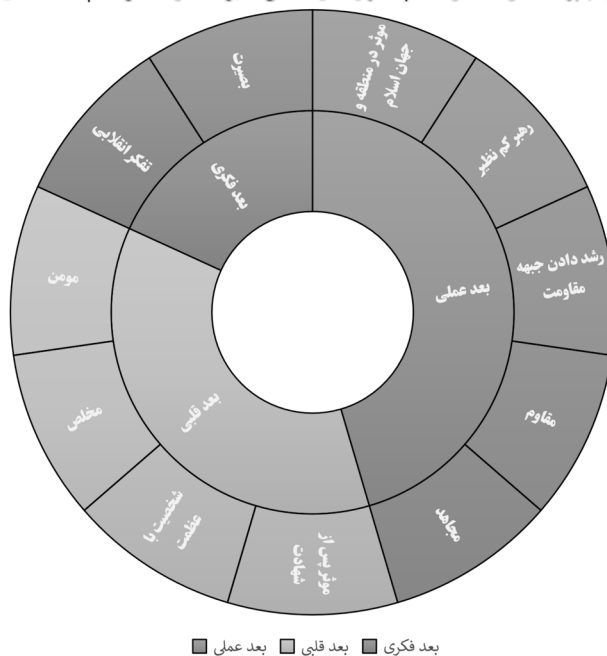
منبع	نقل قول	مضامین پایه	مضامین سازمان یافته	مضامین فراگیر
۱۳۸۵/۰۵/۲۶ پیام تبریک به سید حسن نصرالله به مناسبت پیروزی مقاومت اسلامی در جنگ ۳۳ روزه	شما به ملت های عرب، عزت بخشیدید و توانایی های آنان را که ده ها سال به وسیله تبلیغات و سیاست های استکباری، انکار شده بود، در صحنه عمل به همه نشان دادید.	عزت دادن به ملت های عرب		
بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری. ۱۷/۰۸/۱۴۰۳	این بزرگوارانی که اسم بردم، مرحوم آقای نصرالله و دیگر این شهدای عزیز این روزها، این ها حقا و انصافاً به اسلام عزت دادند، به جبهه مقاومت هم عزت دادند و توانایی و قدرت مضاعف دادند؛ همه این ها؛ این هایی که اسم بردیم، هر کدام به حدی و به شکلی.	عزت دادن به اسلام		
۱۳۸۵/۰۵/۲۶ پیام تبریک به حجت الاسلام والمسلمین سید حسن نصرالله به مناسبت پیروزی مقاومت اسلامی در جنگ ۳۳ روزه	آنچه اتفاق افتاد حجتی از سوی خداوند بر همه دولت ها و ملت های اسلامی و به ویژه در منطقه خاورمیانه است.	حجت خدا بر ملت های منطقه		

جدول ۴- مضامین سازمان یافته و مضامین فراگیر

ردیف	مضامین سازمان یافته	مضامین فراگیر
۱	تفکر انقلابی	بعد فکری
۲	بصیرت	
۳	مؤمن	بعد قلبی
۴	مخلص	
۵	شخصیت با عظمت	
۶	مؤثر پس از شهادت	
۷	مجاهد	بعد عملی
۸	مقاوم	
۷	رشد دادن جبهه مقاومت	
۸	رهبر کم نظیر	
۹	مؤثر در منطقه و جهان اسلام	

بر اساس مراحل صورت گرفته فوق، شبکه مضمونی پژوهش حاضر به صورت زیر است:

الگوی فرماندهان جبهه مقاومت در مکتب شهید سید حسن نصرالله از منظر امام خامنه‌ای (مدظله العالی)

شکل ۲- شبکه مضمونی ابعاد الگوی فرماندهان جبهه مقاومت در مکتب شهید سید حسن نصرالله از منظر امام خامنه‌ای (مدظله العالی)

بنابراین مضامین فراگیر ابعاد الگوی فرماندهان جبهه مقاومت در مکتب شهید سید حسن نصرالله از منظر امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در چهار بخش قابل تشریح است. بخش نخست مربوط به بعد فکری شهید سید حسن نصرالله است که عبارتند از: بصیرت، تفکر انقلابی؛ بخش دوم مربوط به بعد قلبی شهید سید حسن نصرالله است که عبارتند از: مؤمن، مخلص، شخصیت با عظمت و مؤثر پس از شهادت؛ بخش سوم مربوط به بعد عملی آن شهید سعید است: مجاهد، مقاوم، رشد دادن جبهه مقاومت، رهبر کم نظیر و مؤثر در منطقه و جهان اسلام است؛ بخش چهارم به ارائه شبکه مضمونی ابعاد الگوی فرماندهان جبهه مقاومت در مکتب شهید سید حسن نصرالله از منظر امام خامنه‌ای (مدظله العالی) است که در شکل بالا نمایش داده شده است.

توصیف و تفسیر مضامین

در سال‌های اخیر، دشمنان اسلام و ایران و جبهه مقاومت تلاش‌های زیادی برای حذف یا کم‌اهمیت جلوه‌دادن افراد مؤثر، انجام داده‌اند که یکی از برجسته‌ترین نمونه‌ها، شهید سید حسن نصرالله است؛ اما آن‌ها از یک نکته غافل‌اند و آن نقش قدرت خداوند است که از هر نیروی دیگری برتر است. اراده الهی بر این بوده که این شهید بزرگوار تا ابد مایه افتخار اسلام و جهان اسلام باشد. هزاران مراسم یادبود برای او، نشانه عزتی است که خداوند به او عطا کرده است. برای پرورش رهبرانی توانمند و با استقامت مانند شهید سید حسن نصرالله، لازم است که ابعاد مکتب ایشان را بشناسیم. در ادامه به بررسی و توضیح مضامین اصلی ابعاد الگوی فرماندهان جبهه مقاومت در مکتب شهید سید حسن نصرالله پرداخته خواهد شد.

بعد فکری الگوی فرماندهان جبهه مقاومت در مکتب شهید سید حسن نصرالله

بصیرت: امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، می‌فرماید: «ملاک انقلابی بودن، تقوا، شجاعت، بصیرت، صراحت است.» (امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، ۱۳۹۵/۳/۶). «در خودتان بصیرت ایجاد کنید. قدرت تحلیل در خودتان ایجاد کنید؛ قدرتی که بتوانید از واقعیت‌های جامعه یک جمع‌بندی ذهنی برای خودتان به وجود آورید و چیزی را بشناسید. این قدرت تحلیل خیلی مهم است. هر ضربه‌ای که در طول تاریخ ما مسلمانان خوردیم، از ضعف قدرت تحلیل بود.» (امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، ۱۳۷۷/۱۱/۱۳)

«اگر ما بصیرت نداشته باشیم، اگر ما بینش درست، چشم باز، هوشیاری لازم نداشته باشیم، نه درست منافع حقیقی مان را تشخیص می‌دهیم، نه درست راه رسیدن به این منافع را تشخیص می‌دهیم، نه درست آدمی را که باید این بار بزرگ را بر دوش بگیرد، می‌شناسیم. وقتی بصیرت نبود مثل انسانی است که چشم ندارد، راه را نمی‌بیند.» (امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، ۱۳۹۸/۸/۸)

تفکر انقلابی: امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، بیان دارند که «من اولین انتظاری که دارم، این است که بنیۀ دینی و انقلابی‌تان را تقویت کنید؛ از این مسئله آسان عبور نکنید؛ این خیلی مهم است؛ تقویت فکری، تقویت دینی. حالا گفتند که من کتاب یا آدم معرفی کنم برای مراجعه؛ به نظر من می‌توانید خودتان با افراد زیادی در حوزه قم آشنا بشوید. حالا

در حوزه‌ها، از جمله عمدتاً حوزه [علمی] قم خوشبختانه در این چند سال اخیر کارهای بسیار خوبی و حرکت‌های خوبی انجام داده‌اند؛ شخصیت‌هایی هستند که می‌توانند مرجع و مشاور امینی در مسائل فکری و اسلامی و دینی برای شما باشند. یک عبرتی ما از گذشته داریم؛ بعضی از تشکّل‌ها در دهه ۶۰، نوک پیکان انقلاب محسوب بودند؛ به قول شما جوان‌ها آخر انقلابی‌گری بودند؛ یعنی واقعاً مثلاً با ماها که سابقه انقلابی بیشتری از آن‌ها داشتیم وقتی برخورد می‌کردند، طلبکارانه برخورد می‌کردند. البته بعضی از آن‌ها؛ بعضی رفتند جهاد کردند، شهید شدند، کارهای بزرگی انجام دادند، در همان خطّ صحیح و انقلابی واقعاً پافشاری کردند و ماندند؛ بعضی هم ۱۸۰ درجه تغییر مسیر دادند؛ این به خاطر این بود که آن فکر در ذهنشان عمیق نبود، آن ایمان از مرحله شعار خیلی بالاتر نرفته بود. وقتی ایمان فقط شعاری شد و عمق فکری نداشت، خب این خطرها وجود دارد؛ بایستی به این‌ها توجه کرد.» (امام خامنه ای (مدظله العالی)، ۱۴۰۰/۲/۲۱) «این استعدادی که امروز شما در کشور می‌بینید، امروز که پدید نیامده؛ این استعداد ایرانی، یک چیز طبیعی است؛ چرا این همه تولید علم پیش از انقلاب نبود؟ چرا این همه حرکت علمی پیش از انقلاب نبود؟ حالا یک آماری به من دادند، من دیگر یادداشت نکردم که بگویم، چیز عجیب و غریبی است؛ تولید علمی در دانشگاه‌های کشور را - مثل دانشگاه تهران، دانشگاه شریف، دانشگاه شیراز - مشخص کرده‌اند که چند درصد آن مال قبل از انقلاب است، چند درصد مال بعد از انقلاب است؛ حیرت‌آور است. انقلاب و حرکت عظیم انقلابی کشور و حاکمیت تفکر انقلابی و اسلامی بود که کشور را حرکت داد و پیش برد؛ تا اینجا رسانده، به اوج هم ان شاء الله خواهد رساند، جهش‌هایی خواهیم داشت؛ ما هنوز اوّل راهیم.» (امام خامنه ای (مدظله العالی)، ۱۳۹۸/۷/۱۷)

«شما اگر بخواهید برای کشورتان به معنای واقعی کلمه مفید باشید، باید نگاه انقلابی را، نگاه و نگرش انقلاب بنیانی‌ای را که مبتنی بر تفکر اسلامی است، در خودتان حفظ کنید و تقویت کنید. امروز خوشبختانه می‌بینم [با توجه به] آنچه در حرف‌هایتان احساس می‌شود، این نگاه در شما هست؛ این را هر چه می‌توانید تقویت کنید. بصیرت که بنده روی آن این همه تکیه کرده‌ام و بحث کرده‌ام، به خاطر همین است؛ اگر چنانچه ما این نگاه انقلابی را دنبال نکنیم، عقب خواهیم ماند، پیشرفت ما متوقف خواهد شد؛ اگر

پیشرفتی هم در اشخاص ما و افراد ما به وجود بیاید، به سود کشور نخواهد بود کما اینکه در گذشته، در دوران طاغوت همین جور بود. آن روز هم ما نخبگانی داشتیم اما این نخبه‌ها به کار کشور نمی‌آمدند؛ حالا علاوه بر اینکه ظرفیت‌ها بُروز نمی‌کرد و استعدادها بُروز و ظهور نمی‌کرد، آن مقدار اندکی هم که بُروز می‌کرد، به نفع دیگران تمام می‌شد، در خدمت دیگران قرار می‌گرفت. فکر انقلابی، نگاه انقلابی را حتماً در خودتان تقویت کنید، حفظ کنید.» (امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، ۱۳۹۸/۵/۱۶)

بعد قلبی الگوی فرماندهان جبهه مقاومت در مکتب شهید سید حسن نصرالله

مخلص: امام خمینی (ره) اخلاص را تصفیه عمل از هرگونه ناخالصی و پالایش قلب از توجه به غیر خدا می‌دانند، به گونه‌ای که در تمام اعمال، چه ظاهری و چه باطنی، فقط خداوند مدنظر باشد. (امام خمینی (ره)، ۱۳۷۸: ۱۶۰) ایشان معتقدند انسان تا از خودخواهی و تمایز میان خود و خدا رهایی نیابد و از فاصله‌گذاری میان عابد و معبود آزاد نشود، به اخلاص حقیقی نمی‌رسد. (امام خمینی (ره)، ۱۳۸۰: ۳۲۸) هدف از کسب کمالات نباید اغراض دنیوی باشد، بلکه باید کمالات الهی موردنظر قرار گیرد. این مرحله آغاز سلوک است؛ عارف کامل از این مرحله فراتر می‌رود و قلبش پذیرای هر امر الهی می‌شود. (امام خمینی (ره)، ۱۳۹۱: ۱۱) با توجه به اینکه در بسیاری از نیت‌ها آمیختگی با غیر خدا وجود دارد و اخلاص کامل نادر است، خلوص مطلق از والاترین درجات اولیای الهی است. (امام خمینی (ره)، ۱۳۷۸: ۷۵) ایشان اخلاص را مهم‌ترین جنبه عبادات می‌دانستند. (امام خمینی (ره)، ۱۳۷۸: ۱۶۰) اسلام نیز به اخلاص اهمیت فراوانی داده است، چنان‌که در روایات، ارزش ضربه شمشیر امام علی (علیه السلام) در جنگ احزاب معادل عبادت تمام جن و انس دانسته شده است. (احسائی، ۱۴۰۳: ۸۶) این ارزش به دلیل اخلاص بی‌نظیر حضرت علی (علیه السلام) است که در تمام اعمالش تنها رضایت خداوند را مدنظر داشت و هیچ‌گاه به دنبال منافع دنیوی نبود. (امام خمینی (ره)، ۱۳۷۸: ۱۶؛ همان، ۱۳۶۱: ۱۹۷؛ همان، ۱۳۷۵: ۱۲۴) امیرالمؤمنین (علیه السلام) در عبارتی می‌فرمایند: در دعا با اخلاص پروردگار را بخوان که بخشیدن و محروم کردن به دست اوست. (فیض الاسلام، خطبه ۳۱) و (شیروانی شیرازی و ذاکری، ۱۴۰۳).

مؤمن: امام خامنه‌ای (مدظله العالی) بیان دارند که: «شهید مطهری (رضوان الله تعالی علیه) در پاریس یک ملاقاتی با امام کرده بود. خود شهید مطهری کوه ایمان بود؛ او در مقابل ایمان امام اظهار حیرت و شگفتی می‌کرد. ایشان بعد از برگشتن گفت که من چهار ایمان در امام مشاهده کردم: یکی ایمان به هدف؛ هدف یعنی اسلام؛ هدف امام اسلام بود؛ یکی ایمان به راه؛ راهی که در پیش گرفته بود؛ راه امام راه مبارزه بود؛ یکی ایمان به مردم، به مؤمنین؛ یعنی همان چیزی که خداوند متعال درباره پیغمبر می‌فرماید: **يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَ يُوْمِنُ لِّلْمُؤْمِنِيْنَ** (توبه - ۶۱)؛... و چهارم، از همه بالاتر، ایمان به رب، ایمان به خدا، اعتماد به خدا... معنای درست **يُوْمِنُ لِّلْمُؤْمِنِيْنَ** همان **يُوْمِنُ بِالْمُؤْمِنِيْنَ** است. ایمان، در استعمالات قرآن کریم، بالام متعدی شده؛ مثلاً **فَأَمِّنْ لَهُ لُوطَ** (عنکبوت - ۲۶). **يُوْمِنُ لِّلْمُؤْمِنِيْنَ** یعنی اعتماد به مردم، اعتقاد به مردم.» (امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، ۱۴۰۲/۳/۱۴)

عرفا ایمان را حیات سوم انسان دانسته‌اند چنانچه انسان بعد از مرحله نباتی و حیوانی متوجه مراتب بالاتر وجود می‌شود و به آن چه نمی‌تواند به تفصیل از آن بداند، از یک راه مطمئن و صادق، اطلاع کسب می‌کند. (حکیمی و همکاران، ۱۴۰۳)

شخصیت با عظمت: امام خامنه‌ای (مدظله العالی) معتقدند که «سید حسن نصرالله جسمش از میان ما رفته ولی شخصیت حقیقی او، روح او، راه او و صدای رسای او همچنان در میان ما هست و خواهد بود. او پرچم بلند مقاومت در برابر اهریمنان ستمگر و غارتگر بود؛ زبان گویا و مدافع شجاع مظلومان بود؛ مایه دلگرمی و جرئت مبارزان و حق طلبان بود. گستره محبوبیت و تأثیرگذاری او از لبنان و ایران و کشورهای عربی فراتر رفته بود؛ و اکنون شهادت او این اثرگذاری را افزایش خواهد داد. مهم‌ترین پیام گفتاری و عملی او در حیات دنیایی‌اش برای شما ملت وفادار لبنان این بود که با ازدست دادن شخصیت‌های برجسته‌ای چون امام موسی صدر و سید عباس موسوی و دیگران، ناامید و پریشان نشوید؛ در مسیر مبارزه تردید نکنید؛ بر تلاش و توان خود بیفزایید؛ همبستگی خود را دوجندان کنید؛ در برابر دشمن متجاوز و متعزز با تقویت ایمان و توکل مقاومت کنید و او را ناکام بگذارید.» (امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، ۱۴۰۳/۷/۱۳) «دنای اسلام، شخصیتی با عظمت را؛ و جبهه مقاومت پرچم‌داری برجسته را و حزب الله لبنان رهبری کم‌نظیر را از دست داد، ولی برکات تدبیر و جهاد چند ده ساله او هرگز از دست نخواهد

رفت. اساسی که او در لبنان پایه‌گذاری کرد و به دیگر مراکز مقاومت، جهت بخشید، با فقدان او نه تنها از میان نخواهد رفت که به برکت خون او و دیگر شهیدان این حادثه استحکام بیشتر خواهد یافت. ضربات جبهه مقاومت بر پیکر فرسوده و رو به زوال رژیم صهیونی، بحول و قوه الهی کوبنده تر خواهد شد. ذات پلید رژیم صهیونی در این حادثه، به پیروزی دست نیافته است.» (امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، ۱۴۰۳/۷/۷) رهبری و مدیریت یعنی توانایی ایجاد انگیزه، هدایت و الهام بخشیدن به دیگران برای رسیدن به اهداف مشترک، با تمرکز بر خلاقیت و نوآوری. (اسماعیلی و همکاران، ۱۴۰۳)

مؤثر پس از شهادت: معظم له معتقدند که «عزاداری ما به معنی افسردگی و پریشانی و نومیدی نیست؛ از جنس عزاداری برای سیدالشهدا حسین بن علی (علیه السلام) است؛ زنده کننده و درس دهنده و انگیزه بخش و امیدآفرین است. سید حسن نصرالله جسمش از میان ما رفته ولی شخصیت حقیقی او، روح او، راه او و صدای رسای او همچنان در میان ما هست و خواهد بود.

او پرچم بلند مقاومت در برابر اهریمنان ستمگر و غارتگر بود؛ زبان گویا و مدافع شجاع مظلومان بود؛ مایه دلگرمی و جرئت مبارزان و حق طلبان بود. گستره محبوبیت و تأثیرگذاری او از لبنان و ایران و کشورهای عربی فراتر رفته بود؛ و اکنون شهادت او این اثرگذاری را افزایش خواهد داد.» (امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، ۱۴۰۳/۷/۱۳)

بعد عملی الگوی فرماندهان جبهه مقاومت در مکتب شهید سید حسن نصرالله

مجاهد: جهاد و تفکر جهادی یکی از ارکان اصلی تحقق جامعه اسلامی انقلابی است که در مراحل پنج‌گانه‌ای که امام خامنه‌ای برای رسیدن به تمدن اسلامی و انقلابی ترسیم کرده‌اند، جایگاه ویژه‌ای دارد. جامعه‌سازی جهادی به ما این امکان را می‌دهد که با تلاش، پشتکار و بازاندیشی مستمر در روش‌ها، ارزش‌ها و هنجارهای بنیادین، این اصول را به‌طور مستمر برقرار کنیم. (قاسمی و سیاوشی، ۱۴۰۱)

امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در بیاناتی فرمودند: «یک عده‌ای این توفیق را پیدا نکرده‌اند که معرفت پیدا کنند به دین پیغمبر - غیر مسلمین - خب راه اداء دین روی این‌ها بسته است؛ حالا [اینکه] خدای متعال با این‌ها چه کار می‌کند، محل بحث ما نیست ولی این‌ها نمی‌توانند اداء دین کنند، لکن مؤمنین به اسلام چرا، می‌توانند اداء دین

کنند؛ می‌توانند؛ راهش به این‌ها نشان داده شده: وَ جَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ وَ مَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ مِّلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ (حج، ۷۸)؛ این «جهاد فی سبیل الله»، به خاطر سلّم در مقابل خدا بودن، اداء دین است. اگر می‌خواهیم حقّ پیامبر را، این حقّ عظیم پیغمبر را جبران کنیم، راهش این است: جاهدوا فی الله حقّ جهاده؛ جهاد کامل... جهاد در همه میدان‌ها. (امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، ۱۴۰۲/۷/۱۱)

«هرگاه این مجاهدت باشد، هدایت الهی هم هست؛ یعنی وقتی این مجاهدت شد، این از خودگذشتگی به وجود آمد، خدای متعال وانمی‌گذارد؛ وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا (عنکبوت، ۶۹) وقتی مجاهدت بندگانش ظاهر بشود، خدای متعال هم هدایت خودش را به آن‌ها خواهد داد؛ علاوه بر هدایت الهی، موقّیّت و پیشرفت هم خواهد بود که فرمود: وَأَنْ لَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقِينَهُمْ مَاءً غَدَقًا (جن، ۱۶) «ماء غدق» یعنی سیراب کردن از آب فروان و آب زلال که مفسّرین می‌گویند کنایه از حل همه مشکلات زندگی است. اگر در این راه پافشاری کنید، استقامت کنید -استقامت یعنی منحرف نشدن- درست حرکت کنید، در همین طریق مستقیم حرکت بکنید، مسلماً مشکلات زندگی هم حل خواهد شد، گرفتاری‌ها برطرف خواهد شد، ضعف‌ها برطرف خواهد شد؛ ما باید به این نکته همیشه توجّه داشته باشیم.» (امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، ۱۳۹۹/۱۱/۲۹)

«جهاد مایه عزّت است؛ نه فقط عزّت کشور و ملت و آن جمعیتی که مجاهدان از میان آن‌ها برخاسته‌اند -آنکه به جای خود محفوظ؛ هر ملّتی که سربلند می‌شود، عزّت پیدا می‌کند، به برکت مجاهدت فرزندان خودش قدرت پیدا می‌کند. (امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، ۱۳۹۷/۱۲/۲۲)

مقاوم: امام خامنه‌ای (مدظله العالی) می‌فرمایند: «باید بااراده حرکت کرد، باید با تصمیم حرکت کرد. جاذبه‌ها برای زاویه ایجاد کردن از این صراط مستقیم کم نیست. همیشه این زاویه‌ها بوده و امروز بیشتر از همیشه است. اراده قوی لازم است تا در مقابل این جاذبه‌های شیطانی بتوانید مقاومت کنید. اگر مقاومت کردید، آن وقت قلّه را فتح خواهید کرد؛ و به قلّه حاکمیت دین خدا، حاکمیت حق، حاکمیت عدل، به قلّه رسیدن به مقصود و غرض از خلقت انسانی که عبارت از تکامل انسان و کمال بشری باشد خواهید رسید؛ کاری که از بعد از زمان رسول خدا تا امروز انجام نگرفته... تلاش کنید در این راه

استقامت بورزید: «فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَ مِنْ تَابِ مَعَكَ» (هود، ۱۱۲) استقامت مهم است، ایستادگی مهم است و این کار را شما می‌توانید بکنید و ان شاء الله به برکت توجه و توسل به حسین بن علی (علیه السلام) خواهید کرد. (امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۴۰۲/۶/۱۵)

ادبیات جنگ، به طور کلی ادبیات بشارتی است؛ ببینید قرآن هم درباره شهدا می‌فرماید که «وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ» (آل عمران، ۱۷۰) بشارت می‌دهند؛ بشارت می‌دهند به چه؟ که دو آفت مهم را نبایستی داشته باشند و ندارند؛ یعنی نفی این دو آفت را بشارت می‌دهند: یکی ترس، یکی اندوه؛ هم ترس را، هم اندوه را نفی می‌کنند. به نظر من اگر ما نشاط اجتماعی می‌خواهیم، اگر امید و شادابی و سرزندگی می‌خواهیم، اگر طراوت در نسل‌های جوانمان می‌خواهیم، باید به این گزاره ملکوتی و قرآنی ایمان بیاوریم؛ این «يَسْتَبْشِرُونَ» خیلی مهم است. خوف و حزن دو آفت بزرگ است برای یک ملت، برای یک جماعت، برای یک انسان. ترس و اندوه دو آفت بزرگ است؛ این دو آفت با بشارت قرآنی برداشته می‌شود؛ همچنان که اگر مقاومت هم بکنیم، این دو آفت برداشته می‌شود. آن هم [بیان] آیه قرآن است: «إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا» (فصلت، ۳۰)؛ مقاومت هم همین جور است. اگر می‌خواهید خوف نداشته باشید، حزن نداشته باشید، مقاومت و استقامت را سرمشق کار خودتان قرار بدهید؛ آن وقت خوف هم نخواهید داشت، حزن هم نخواهید داشت. (امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۳۹۹/۶/۳۱) وجود رهبر و آگاه به عنوان پرچم دار مبارزه با تهدیدات جنگ شناختی دشمن با تبیین موضوعات و هشداردهی در سطوح مختلف جامعه بسیار با اهمیت است. (اقدامی تطفی و رضایی کلد، ۱۴۰۳)

رشد دادن جبهه مقاومت: امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) معتقد هستند که «سید عزیز ما خب به مقامات عالیة شهدا عروج کرد و او خود به آنچه آرزوی آن را داشت رسید، لکن یک یادگار ماندگاری هم در اینجا گذاشت و آن «حزب الله» است. «حزب الله» به برکت شجاعت سید و درایت سید و صبر و توکل عجیبی که او داشت، رشد کرد؛ رشد فوق‌العاده‌ای کرد و حقیقتاً تبدیل شد به یک تشکیلاتی که دشمن مجهز مسلح به انواع سلاح‌های مادی و بیانی و تبلیغی و رسانه‌ای و غیره، نتوانسته بر آن فائق بیاید و ان شاء الله نخواهد توانست فائق بیاید. مرحوم آقای سید حسن نصرالله «حزب الله» را به یک چنین

موجودی، به یک چنین پدیده‌ای تبدیل کرده. (امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۴۰۳/۸/۱۷) «سید عزیز [شهید سید حسن نصرالله]، سی سال در رأس مبارزه‌ای دشوار قرار داشت؛ حزب الله را قدم به قدم بالا آورد: «چون کشته‌ای که جوانه خود برآورد و آن را مایه دهد تا ستبر شود و بر ساقه‌های خود بایستد و دهقانان را به شگفت آورد تا از [انبوهی] آنان [خدا] کافران را به خشم دراندازد. خدا به کسانی از آنان که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده‌اند، آموزش و پاداش بزرگی وعده داده است.» با تدبیر سید، حزب الله مرحله به مرحله و صبورانه و منطقی و طبیعی رشد کرد و آثار وجودی خود را در مقاطع گوناگون در عقب نشانند رژیم صهیونی، به رخ دشمنانش کشید: «میوه‌اش را هر دم به اذن پروردگارش می‌دهد». حزب الله حَقّاً «شجره طَیِّبه» است. حزب الله و رهبر قهرمان و شهید آن، عصاره فضائل تاریخی و هویتی لبناند. (امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۴۰۳/۷/۱۳)

رهبر کم نظیر: امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) فرمودند: «حزب الله حَقّاً «شجره طَیِّبه» است. حزب الله و رهبر قهرمان و شهید آن، عصاره فضائل تاریخی و هویتی لبناند. (امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۴۰۳/۷/۱۳) «دنیای اسلام، شخصیتی با عظمت را؛ و جبهه مقاومت پرچم داری برجسته را و حزب الله لبنان رهبری کم نظیر را از دست داد، ولی برکات تدبیر و جهاد چند ده ساله او هرگز از دست نخواهد رفت». (امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۴۰۳/۷/۷)

مؤثر در منطقه و جهان اسلام: امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) برآند که: «اینکه می‌بینید فلان مدّعی روشنفکری مثلاً فرض بفرمایید در مورد حزب الله لبنان یا سید حسن نصرالله... ابراز شبهه می‌کند، این بر اثر نشناختن محیط است... خوش بینانه‌اش این است که نمی‌داند در منطقه چه خبر است، نمی‌داند سید حسن نصرالله یعنی چه، حزب الله یعنی چه، ارتباطش با ایران چه تأثیراتی در سرنوشت کشور و سرنوشت انقلاب دارد.» (امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۳۹۵/۴/۱۲) «سید حسن نصرالله جسمش از میان ما رفته ولی شخصیت حقیقی او، روح او، راه او و صدای رسای او همچنان در میان ما هست و خواهد بود. او پرچم بلند مقاومت در برابر اهریمنان ستمگر و غارتگر بود؛ زبان گویا و مدافع شجاع مظلومان بود؛ مایه دلگرمی و جرئت مبارزان و حق طلبان بود. گستره محبوبیت و

تأثیرگذاری او از لبنان و ایران و کشورهای عربی فراتر رفته بود؛ و اکنون شهادت او این اثرگذاری را افزایش خواهد داد». (امام خامنه‌ای (مدظله العالی)، ۱۴۰۳/۷/۱۳)

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

در این پژوهش پس از جمع‌آوری بیانات و پیام‌های امام خامنه‌ای (مدظله العالی) پیرامون شهید سید حسن نصرالله در قبل و بعد از شهادت ایشان، مطالعه دقیق چندباره بر این بیانات و پیام‌ها صورت گرفت. در مرحله بعد بیانات و پیام‌های خام را در نرم‌افزار مکس کیودا در معرض تحلیل قرار داده شد. در کدگذاری اولیه ۷۱ مضمون اولیه و پایه احصا شد. در مرحله بعد، ۹ مضمون سازمان‌یافته و در مرحله آخر سه مضمون فراگیر احصا شد.

مضامین فراگیر و سازمان‌یافته‌ای که احصا شد عبارتند از:

۱. بعد قلبی: مؤمن، مخلص، شخصیت با عظمت و مؤثر پس از شهادت
 ۲. بعد فکری: تفکر انقلابی، بصیرت
 ۳. بعد عملی: مجاهد، مقاوم، رهبر کم‌نظیر، رشد دهنده جبهه مقاومت، مؤثر در منطقه و جهان اسلام
- این پژوهش نوآوری‌هایی دارد که در مقایسه با سایر پژوهش‌های مرتبط در حوزه بررسی شخصیت‌های سیاسی-مذهبی- نظامی برجسته است. اولاً، رویکرد این پژوهش مبتنی بر تحلیل سامانمند و کدگذاری بیانات مقام معظم رهبری است که به‌طور دقیق‌تر و جامع‌تر ابعاد مکتب شهید سید حسن نصرالله را احصا و تبیین کرده است. درحالی‌که پژوهش‌های پیشین بیشتر به تحلیل‌های کلی و یا بیانیه‌های متنی محدود بوده‌اند، این پژوهش توانسته با استفاده از ابزارهای مدرن تحلیلی به شکلی دقیق‌تر و علمی‌تر به بررسی مضامین بپردازد.

دومین جنبه نوآوری این پژوهش، ارائه یک الگوی عملی برای سیاستمداران و مدیران است. با استخراج ابعاد و مؤلفه‌های احصا شده، این پژوهش توانسته است معیارهایی را برای رفتار و عملکرد سیاستمداران و رهبران و مردم حال و آینده جهان اسلام پیشنهاد دهد. این الگوها می‌تواند به عنوان سرمشقی برای آن‌ها در مسیر خدمت به ملت و حفظ ارزش‌های اسلامی باشد.

فایده این پژوهش در این است که نه تنها ابعاد مکتب شهید سید حسن نصرالله را به عنوان یک الگو برای جامعه معرفی می‌کند، بلکه این الگوها را به شکلی سامانمند و قابل استفاده برای آموزش در سطوح مختلف دانشگاهی و حوزوی ارائه می‌دهد. این امر می‌تواند به تربیت نسل جدیدی از مدیران و سیاستمداران جهان اسلام کمک کند که با الهام از ارزش‌ها و خصوصیات شهید سید حسن نصرالله به جهان اسلام خدمت کنند.

پیشنهادهای کاربردی

۱. با توجه به ویژگی‌های قلبی شهید سید حسن نصرالله همچون اخلاص، ایمان، پیشنهاد می‌شود که در نظام تربیتی مدیران در جهان اسلام، توجه ویژه‌ای به پرورش این ویژگی‌ها شود. برنامه‌های آموزشی، کارگاه‌های تخصصی و برنامه‌های معنوی برای تقویت این ابعاد در میان مدیران می‌تواند نقش مؤثری در افزایش کیفیت مدیریت در جهان اسلام ایفا کند.
۲. شورایی تشکیل شود که کار آن، تطبیق این خصوصیات بر افراد مستعد مختلف جامعه باشد، به طوری که در تمام استان‌ها و شهرها این شورا و نمایندگان آن به منظور کشف این افراد فعال باشند. لازم نیست این افراد بالفعل این خصوصیات را داشته باشند، بلکه داشتن این خصوصیات به صورت بالقوه کفایت می‌کند.
۳. به شجره طیبه صالحین که در مساجد کشور فعال است، مأموریت و امکانات داده شود که در جهت تربیت افراد و مدیرانی با این سه بعد اقدام کنند.
۴. در رسانه و کتاب‌های درسی که قرار است بر روی شخصیت شهید سید حسن نصرالله کار شود، روی این سه بعد مانور داده شود تا بیشتر با منش مدیریتی ایشان آشنا شوند تا صرفاً خاطراتی شنیده شود.
۵. با توجه به مردمی بودن و جامع‌الاطراف بودن شهید سید حسن نصرالله، پیشنهاد می‌شود سازوکارهایی برای افزایش مشارکت مردمی در فرآیندهای مدیریتی و تصمیم‌گیری‌های کلان طراحی و اجرا شود. این می‌تواند شامل استفاده از نظرسنجی‌های گسترده، تشکیل شوراهای مردمی مشورتی و ایجاد پل‌های ارتباطی بین دولت و مردم باشد.
۶. با توجه به شهادت شهید سید حسن نصرالله، حوزه‌های علمیه نسبت به ابعاد شخصیتی ایشان تبیین الگو کنند، زیرا که الگو هرچه به عصر زندگی فرد نزدیک‌تر باشد، احتمال الگوگیری بالاتر می‌رود.

پیشنهادهای پژوهشی

۱. پژوهش‌های گسترده در باب بعد تفکری (منظومه فکری) شهید سید حسن نصرالله که از لابه‌لای سخنرانی‌ها و خاطرات ایشان قابل استنباط است، انجام شود.
۲. به پژوهشگران پیشنهاد می‌شود در تمام سطوح نظام و مسئولیت‌ها، به تبیین سیره الگوهایی که امامین انقلاب معرفی نموده‌اند، بپردازند؛ مانند: شهید چمران، شهید شهریار، شهید بهشتی، شهید مطهری و ...
۳. به پژوهشگران پیشنهاد می‌شود نسبت به الگوی تربیتی‌ای که شهید سید حسن نصرالله در زندگی خود داشتند، پژوهش انجام دهند.

منابع

- قرآن کریم
- امیرالمؤمنین علی (ع). (۱۳۶۸). نهج البلاغه، مترجم: فیض الاسلام، سید علی نقی، تهران: سازمان چاپ و انتشارات فقیه.
- اسماعیلی، حمید؛ مهدوی، سید محمد و محبوب عشرت‌آبادی، حسن. (۱۴۰۳). الگوی مدیریت خلاقیت مبتنی بر علوم و فناوری‌های شناختی در دانشگاه‌های نظامی. راهبرد دفاعی، ۲۲(۸۷).
- اقدامی تطفی، داریوش، رضایی کلدی، مهدی. (۱۴۰۳). تدوین راهبردهای مقابله با جنگ شناختی مردم‌محور. راهبرد دفاعی، ۲۲(۸۵).
- باقری دولت‌آبادی، علی. (۱۴۰۰). انقلاب اسلامی و مکتب‌سازی: نمونه موردی مکتب شهید حاج قاسم سلیمانی، مطالعات دفاع مقدس، ۷(۲۸)، ۲۷-۵۰.
- قربان‌پور، محمد. (۱۴۰۱). نقش انقلاب اسلامی ایران در افول قدرت آمریکا در اندیشه و مکتب دفاعی امام خامنه‌ای. (حفظه‌الله). فصلنامه علمی مطالعات دفاع مقدس، ۸(۴)، ۱۱۵-۱۴۲.
DOR: 20.1001.1.25883674.1401.8.4.3.2
- خانی، علی و محمدی، حمیدرضا. (۱۳۹۹). بازشناسی مؤلفه‌های مکتب شهید سلیمانی مبتنی بر بیانات امام خامنه‌ای مدظله‌العالی. مطالعات راهبردی بسیج، ۲۳(۸۶)، ۵-۳۸.
DOR: 20.1001.1.1735501.1399.23.86.1.6
- خمینی، روح‌الله. (۱۳۶۱). صحیفه نور، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).
- (۱۳۶۱). تفسیر سوره حمد، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).
- (۱۳۷۸). آداب الصلاة، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).
- (۱۳۷۸). سر الصلاة، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).
- (۱۳۸۰). شرح چهل حدیث، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).
- (۱۳۹۱). شرح دعای سحر، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).
- (۱۴۱۵ق). أنوار الهدایة فی التعلیقة علی الکفایة، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).
- سیاه‌پوش، امیر. (۱۴۰۰ش). ویژگی‌های انسان تراز در مکتب شهید سلیمانی و نقش آن در انتظار، جامعه مهدوی، ۲(۴)، ۱۲۷-۱۸۸.
- شیروانی شیر، علی و ذاکری، مختار. (۱۴۰۳). شناسایی و تبیین مؤلفه‌های هویت ساز انسان از منظر نهج البلاغه. پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی، ۳۲(۶۳)، ۹۱-۱۱۶.
- حکیمی، سید یاسر؛ سلحشوری، احمد و فیاض، ایراندخت. (۱۴۰۳). دلالت‌های ارتباط معنایی حیات و تربیت درآیه ۲۴ سوره انفال و تاثیر آن بر مبانی تعلیم و تربیت اسلامی. پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی، ۳۲(۶۳)، ۱۳۷-۱۶۴.

- گندمی، امید و سواری، سعید. (۱۴۰۳). مولفه‌های مدیر تراز آینده انقلاب اسلامی بر اساس سیره مدیریتی شهید رئیسی در منظومه بیانات مقام معظم رهبری. آینده‌پژوهی انقلاب اسلامی، ۵(۳)، ۱۱-۳۷
 DOR: 20.1001.1.27173674.1403.5.3.1.7.37
- گندمی، امید. (۱۴۰۴). مؤلفه‌های تربیتی مکتب شهید حاج قاسم سلیمانی در منظومه بیانات امام خامنه‌ای (تحلیل مضمون). پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی، ۳۳(۶۷)، ۱۱-۳۶.
 DOR: https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.22516972.1404.33.67.1.3
- قاسمی، روح‌الله، سیاوشی، مهدی. (۱۴۰۱). شاخصه‌ها، ابعاد و مولفه‌های جامعه پردازي جهادی در گام دوم انقلاب اسلامی. دولت‌پژوهی ایران معاصر، ۸(۲)، ۱۲۳-۱۵۸.
- قاسمی قلعه بهمن، محمود. (۱۴۰۱). مقایسه تطبیقی مکتب امام خمینی (ره) و مکتب شهید سلیمانی در دستگاه معرفتی حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (مدظله العالی). مشرق موعود، ۱۶(۶۱)، ۲۳۷-۲۷۶.
- هاشمی، صدیقه سادات. (۱۴۰۱). الگوی رهبری شهید قاسم سلیمانی؛ از فرماندهی مقاومت تا شکل‌گیری مکتب سلیمانی. راهبرد اجتماعی فرهنگی، ۱۱(۳)، ۱۶۳-۲۰۳-154230.2023.154230
 doi: 10.22034/scs.2023.154230.203-163-154230.2023.154230
- پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر نشر آثار امام خامنه‌ای: www.khamenei.ir
- پایگاه مقاومت اسلامی لبنان: https://moqawama.ir

References

- Braun, V., Clarke, V., & Terry, G. (2021). Thematic Analysis: A Practical Guide. SAGE Publications Ltd.